

МАЖЛІВАСЦІ АПРАКСІМАЦЫІ ПРАВА БЕЛАРУСІ З ПРАВАМ ЕС У РАМКАХ ЕЎРАЗІЙСКОЙ ІНТЭГРАЦЫІ

Максім Карлюк

Рэзюмэ

Дадзеная праца аналізуе перспектывы апраксімацыі, або збліжэння, права Рэспублікі Беларусь з правам Еўрапейскага саюза (ЕС) у сувязі з абраным шляхам краіны на еўразійскую інтэграцыю. Многія дзяржавы, якія не з'яўляюцца членамі ЕС, апраксімуюць нацыянальнае права з правам ЕС, часта для набыцця эканамічных выгодаў, такіх як лепшы доступ на ўнутраны рынак ЕС. Такія ж выгоды маглі б набыць і Беларусь у выпадку распачынення паўнаўладнага працэсу апраксімацыі. Аднак у Беларусі не было палітычнай волі для дадзеных мэтай, а цяпер, у сувязі з развіццём еўразійскай інтэграцыі, многія сферы рэгулююцца на інтэграцыйным узроўні. У даследаванні вызначаюцца сферы апраксімацыі права і адпаведныя ім рэгуляцыйныя рамкі Мытнага саюза і Адзінай эканамічнай прасторы. Таксама даецца характарыстыка практыкам апраксімацыі ў Беларусі і дзяржавах-партнёрах. На аснове праведзенага аналізу робіцца выснова, што ўступленне Беларусі на шлях еўразійскай інтэграцыі і фармаванне Мытнага саюза і Адзінай эканамічнай прасторы спрыяюць апраксімацыі нацыянальнага права з правам ЕС у шэрагу сфераў. У іншых сферах, у выпадку з'яўлення палітычнай волі, у Беларусі застаецца мажлівасць ажыццяўляць апраксімацыю самастойна і адносна незалежна ад інстытуцыяў і партнёраў па Мытным саюзе і Адзінай эканамічнай прасторы.

Абрэвіятуры і скарачэнні

АЭП – Адзіная эканамічная прастора

ЕС – Еўрапейскі саюз

ЕўрАзЭС – Еўразійская эканамічная супольнасць

ЕЭК – Еўразійская эканамічная камісія

МС – Мытны саюз

ППС – Пагадненне аб партнёрстве і супрацоўніцтве

Уводзіны

Многія краіны, якія не з'яўляюцца членамі Еўрапейскага саюза (ЕС), прыкладаюць намаганні па апраксімацыі свайго права з правам дадзенага інтэграцыйнага ўтварэння. Пад апраксімацыяй права ў дачыненні да краінаў, якія не ўваходзяць у ЕС, разумеюць транспазіцыю, прымяненне і забеспячэнне нормаў права ЕС у нацыянальным правапарадку¹. Аднак больш вузкая апраксімацыя права можна вызначыць як працэс заканатворчай дзейнасці з мэтай паступовага збліжэння і, у выніку, дасягнення адпаведнасці нацыянальнага заканадаўства трэціх краінаў заканадаўству ЕС².

Зацікаўленасць у апраксімацыі права маюць як краіны па-за ЕС, так і сам ЕС. Прычыны апраксімацыі ў першым выпадку могуць істотна розніцца. Так, поўная апраксімацыя права з'яўляецца абавязковай для краінаў, якія знаходзяцца ў працэсе ўступлення ў ЕС. У дадзеным выпадку ўсё права ЕС інтэгруецца ў нацыянальныя прававыя сістэмы. Іншыя краіны могуць быць зацікаўленыя ў апраксімацыі права для ўстанаўлення прызнага прававога асяроддзя, для забеспячэння эканамічных выгодаў, такіх як заахвочванне прытоку інвестыцыяў, доступу да рынку ЕС і інш. У дадзеным выпадку права ЕС толькі часткова інтэгруецца ў нацыянальныя прававыя сістэмы з улікам мэтай, якія мяркуюцца дасягнуць.

У той жа час, права ЕС мае доўгую гісторыю развіцця і прымянення на практыцы, адлюстроўвае сучасныя прававыя феномены, рэгулюе самыя апошнія тэхналагічныя інавацыі і змяненні ў эканамічным і сацыяльным жыцці, а таксама ўяўляе сабой узор якаснай юрыдычнай тэхнікі. Гэта дазваляе прымаць нацыянальнае заканадаўства ў адпаведнасці з вышэйшымі стандартамі. Са свайго боку, ЕС зацікаўлены ў "экспартаванні" свайго права ў прававыя сістэмы трэціх краінаў, што, сярод іншага, дазваляе прасоўваць свае каштоўнасці за мяжой³.

Існуе шэраг даследаванняў на тэму запазычвання нормаў права ЕС і апраксімацыі права ў краінах Усходняй Еўропы, у тым ліку, у постсавецкіх краінах. Сярод асноўных сучасных аўтараў можна назваць Пятрова Р. А., Калінічэнку П. А., Раманаву Т. А., Julia Langbein, Kataryna Wolczuk і інш.⁴. Аднак адсутнічаюць падобныя даследаванні па Беларусі. Патрэба ў такім даследаванні становіцца яшчэ больш актуальнай у сувязі з актывізацыяй працэсу еўразійскай інтэграцыі. Ужо сфармаваны Мытны саюз (МС), у працэсе фармавання знаходзіцца Адзіная эканамічная прастора (АЭП), што цягне за сабой істотную інтэрвенцыю ў нацыянальныя правапарадкі дзяржаў-удзельніц, у тым ліку, Беларусі.

Дадзенае даследаванне накіравана на вызначэнне мажлівасцяў апраксімацыі права Рэспублікі Беларусь з правам ЕС у сувязі з працэсам еўразійскай інтэграцыі. Па-першае, будуць вызначаныя непасрэдна сферы апраксімацыі. Па-другое, дадзеныя сферы будуць прааналізаваныя на прадмет патэнцыйнай мажлівасці апраксімацыі і падзеленыя на сферы, у якіх такая мажлівасць адсутнічае, у якіх яна абмежаваная інтэграцыйнымі зменамі і ў якіх захоўваецца вялікі патэнцыял. Асноўным метадалагічным спосабам

¹ Czuczaj, J. The notion of the *acquis communautaire* in the EU Eastward Enlargement-driven pre-accession as well as post-accession dimension? / J. Czuczaj. - Warsaw, 2005 [mimeo]. - 12 p.

² Карлюк, М.У. Еўрапейскі саюз і трэція краіны: метадалогія прававой апраксімацыі / М.У. Карлюк // Журнал міжнароднага права і міжнародных адносін. - 2012. - № 1. С. 23-28.

³ Больш падрабязна гл. Petrov R., Exporting the *Acquis Communautaire* into the Legal Systems of Third Countries / R. Petrov // European Foreign Affairs Review. - 2008. - N 13. - P. 33-52.

⁴ Гл. напр. Петров Р.А., Транспозиция "acquis" Европейского Союза в правовые системы третьих стран: Монография. - К.: Истина, 2011; Калиниченко, П.А. Россия и Европейский союз: двухсторонняя нормативная база взаимоотношений. - М: Издательство «Элит», 2011; Petrov R., Kalinichenko P. The Europeanization of Third Country Judiciaries Through the Application of the EU *Acquis*: the Cases of Russia and Ukraine / ICQL. - 2011. - Vol. 60. - P. 325-353; Petrov R., Exporting the *Acquis Communautaire* into the Legal Systems of Third Countries / R. Petrov // European Foreign Affairs Review. - 2008. - N 13. - P. 33-52.; Romanova T. European Union-Russian Legal Approximation as the Basis for the Common European Economic Space: Opportunities and Barriers. In: European Union and Russia: 10 Years after Signing of Partnership and Co-operation Agreement. St. Petersburg, St. Petersburg State University. European Studies Library. No 19. - 2005; Langbein J., Wolczuk K. Convergence without membership? The impact of the European Union in the neighbourhood: evidence from Ukraine // Journal of European Public Policy iFirst 2011: 1-19; Langbein J. Organizing Regulatory Convergence Outside the EU. Setting Policy-Specific Conditionality and Building Domestic Capacities // KFG, The Transformative Power of Europe. - Working Paper No. 33, December 2011.

выбраны параўнаўчы аналіз стандартызаваных сфераў апраксімацыі з правам ЕС з улікам новых паўнамоцтваў інстытуцыяў АЭП, перш за ўсё Еўразійскай эканамічнай камііі (ЕЭК).

У першым раздзеле "Сферы апраксімацыі права Беларусі з правам Еўрапейскага саюза" на аснове міжнародных пагадненняў ЕС з постсавецкімі краінамі будуць вызначаныя сферы апраксімацыі. Другі раздзел, "Агульная характарыстыка рэгулявання сфер, датычных апраксімацыі, у Мытным саюзе і Адзінай эканамічнай прасторы", прысвечаны разгляду агульных характарыстык рэгулявання ў МС і АЭП вызначанымі сферамі апраксімацыі. У трэцім раздзеле "Апраксімацыя права ў Беларусі і дзяржавах-партнёрах" ажыццяўляецца агляд апраксімацыі права Беларусі і яе партнёраў па МС і АЭП з правам ЕС. Пасля праведзенага аналізу робіцца падсумаванне і вывядзенне адпаведных высноваў.

1. Сферы апраксімацыі права Беларусі з правам Еўрапейскага саюза

Найбольш істотна прававая апраксімацыя ажыццяўляецца краінамі, якія знаходзяцца ў працэсе ўступлення ў ЕС, што адбываецца з моманту распачынення перамоваў па ўступленні. У такім выпадку, усё права ЕС у шырокім сэнсе, або *acquis*, падзяляецца на раздзелы, у адпаведнасці з якімі па чарзе або паралельна ажыццяўляецца апраксімацыя⁵.

Непасрэдна сферы апраксімацыі звычайна вызначаюцца ў міжнародных пагадненнях, якія ЕС заключае з трэцімі краінамі. Такімі пагадненнямі ў дачыненні да постсавецкіх краінаў (акрамя Літвы, Латвіі і Эстоніі, з якімі першапачаткова заключаліся пагадненні іншага тыпу – пагадненні аб асацыяцыі) з'яўляюцца Пагадненні аб партнёрстве і супрацоўніцтве (ППС), якія не былі заключаныя толькі з Беларуссю і Туркменістанам⁶. Такім чынам, абодва партнёры Беларусі па МС і АЭП таксама маюць дадзеныя пагадненні. Была спроба заключыць ППС з Беларуссю, і яно нават было ратыфікаванае Вярхоўным Саветам Рэспублікі Беларусь у 1995 г.⁷ Аднак праз пагаршэнне палітычнай сітуацыі ў Беларусі яго ратыфікацыі ў краінах ЕС не адбылося⁸. На сённяшні дзень Беларусь не выключае мажлівасці заключэння ППС, што пазначана ў праграмным дакуменце – Канцэпцыі нацыянальнай бяспекі Рэспублікі Беларусь 2010 г.⁹

Таксама з Беларуссю не быў заключаны План дзеянняў у рамках Еўрапейскай палітыкі суседства¹⁰. План дзеянняў з'яўляецца дакументам, які фармуецца зыходзячы з патрэбаў краіны і ўтрымлівае план мерапрыемстваў па рэфармаванні і супрацоўніцтве, у тым ліку, шляхам апраксімацыі і з дапамогай ЕС, на кароткую і сярэднетэрміновую перспектыву¹¹.

У той жа час, наяўнасць міжнароднага пагаднення не з'яўляецца абавязковай перадумовай: ажыццяўляць апраксімацыю права можна і ў аднабаковым парадку. Наяўнасць такога пагаднення толькі спрашчае і лепш структуруе працэс праз дапамогу самога ЕС.

Нягледзячы на тое, што Беларусь не мае дзейнага ППС, менавіта дадзенае пагадненне з'яўляецца найбольш адпаведнай крыніцай для вызначэння сфераў апраксімацыі права. Гэта звязана з тым, што ППС ёсць стандартызаваным пагадненнем для постсавецкіх краінаў. Яшчэ адно важнае пагадненне, якое дагэтуль з'яўляецца дзейным і рэгулюе адносіны Беларусі і ЕС – Пагадненне аб гандлі і супрацоўніцтве, заключанае ў 1989 г. Еўрапейскай эканамічнай супольнасцю і СССР – не ўтрымлівае палажэнняў пра апраксімацыю¹².

Аналіз усіх наяўных ППС дазваляе вылучыць наступныя дзевятнаццаць сфераў апраксімацыі права: мытнае права; інвестыцыі; рэгуляванне прадпрыемальніцкай дзейнасці і прававога рэжыму прадпрыемстваў; банкаўскае права і фінансавыя паслугі;

⁵ Колькасць раздзелаў адрознівалася ў розныя перыяды. Харватыя, якая скончыла перамовы па ўступленні ў ЕС у 2011 г., ажыццяўляла апраксімацыю паводле 35 раздзелаў. Гл. Negotiations Chapters, Delegation of the European Union to the Republic of Croatia <http://www.delhrv.ec.europa.eu/?lang=en&content=67> (дата доступу: 04.11.2012).

⁶ Partnership and Cooperation Agreements (PCAs): Russia, Eastern Europe, the Southern Caucasus and Central Asia http://europa.eu/legislation_summaries/external_relations/relations_with_third_countries/eastern_europe_and_central_asia/r17002_en.htm/ (дата доступу: 04.11.2012).

⁷ ППС было падпісанае бакамі ў 1995 г. і ратыфікаванае Беларуссю пастановай Вярхоўнага Савета Рэспублікі Беларусь ад 12 красавіка 1995 г. №3719-ХІІ «О ратификации Соглашения о партнерстве и сотрудничестве между Европейскими Сообществами и их Государствами-Членами и Республикой Беларусь» (Ведамасці Вярхоўнага Савета Рэспублікі Беларусь, 1996 г., № 1-2, ст.1).

⁸ Relations between Belarus and the EU – an Outline: http://eeas.europa.eu/delegations/belarus/eu_belarus/political_relations/index_en.htm (дата доступу: 04.11.2012).

⁹ П. 14 ч. 5 ст. 49. Об утверждении Концепции национальной безопасности Республики Беларусь: Указ Президента Респ. Беларусь, 9 нояб. 2010 г., № 575 // Нац. реестр правовых актов Респ. Беларусь. – 2010. – № 1/12080.

¹⁰ Relations between Belarus and the EU – an Outline http://eeas.europa.eu/delegations/belarus/eu_belarus/political_relations/index_en.htm (дата доступу: 04.11.2012).

¹¹ European Neighbourhood Policy http://ec.europa.eu/world/enp/howitworks_en.htm (дата доступу: 04.11.2012).

¹² Agreement between the European Community and the European Atomic Energy Community and the Union of Soviet Socialist Republics on trade and commercial and economic cooperation, O.J. 1990 L 68/3.

бухгалтарскі ўлік і падаткі кампаніяў; інтэлектуальная ўласнасць; агульная і прафесійная адукацыя; ахова працы; правілы канкурэнцыі; дзяржаўныя закупкі; ахова здароўя і жыцця людзей, жывёл і раслін; ахова навакольнага асяроддзя; абарона правоў спажыўцоў; ускоснае падаткаабкладанне; тэхнічныя нормы і стандарты; ядзерная энергетыка; правілы аб перамяшчэнні і выкарыстанні золата і срэбра; транспарт; тэлекамунікацыі¹³.

Большасць вызначаных сфераў з'яўляюцца аднолькавымі для ППС усіх краінаў, часам з дробнымі адрозненнямі. Аднак дзве з іх, агульная і прафесійная адукацыя ды правілы аб перамяшчэнні і выкарыстанні золата і срэбра, з'яўляюцца спецыфічнымі менавіта для незключанага пагаднення з Беларуссю і адсутнічаюць у пагадненнях з іншымі краінамі. Далейшы аналіз будзе ажыццяўляцца ў адпаведнасці з дадзеным пералікам сфер.

¹³ Арт. 43 ППС Арменіі; арт. 43 ППС Азербайджана; арт. 52 ППС Беларусі; арт. 43 ППС Грузіі; арт. 43 ППС Казахстана; арт. 44 ППС Кыргызстана; арт. 50 ППС Малдовы; арт. 55 ППС Расіі; арт. 40 ППС Таджыкістана; арт. 42 ППС Узбекістана; арт. 51 ППС Украіны.

2. Агульная характарыстыка рэгулявання сфер, датычных апраксімацыі, у Мытным саюзе і Адзінай эканамічнай прасторы

У межах еўразійскай інтэграцыі сфармаваны МС і знаходзіцца ў працэсе фармавання АЭП. Стварэнне апошняй прынесла шэраг новых сфераў міждзяржаўнага і наднацыянальнага рэгулявання. У рамках стварэння АЭП прымаюцца пагадненні і іншыя дакументы, якія закранаюць большасць з вызначаных вышэй сфераў апраксімацыі. Варта адзначыць, што ніводная са сфераў не была перададзеная цалкам у выключную кампетэнцыю міждзяржаўных і наднацыянальных органаў АЭП. Выключная кампетэнцыя азначае поўную перадачу паўнамоцтваў па рэгуляванні з нацыянальнага ўзроўню на інтэграцыйны (у будучыні выключная кампетэнцыя можа быць перададзеная ў сферах гандлёвай палітыкі, тэхнічнага рэгулявання, інтэлектуальнай уласнасці і палітыкі ў галіне канкурэнцыі). У Дадатку 1 паказаныя асноўныя пагадненні ў суадносінах з адпаведнымі сферамі апраксімацыі.

З утварэннем Еўразійскай эканамічнай камісіі (ЕЭК), якая замяніла сабой Камісію Мытнага саюзу, быў вызначаны спіс сфераў, у якіх ЕЭК можа ажыццяўляць сваю дзейнасць у межах паўнамоцтваў, прадугледжаных непасрэдна Дамовай аб Еўразійскай эканамічнай камісіі, міжнароднымі дамовамі, што фармуюць дамоўна-прававую базу МС і АЭП, а таксама рашэннямі Вышэйшага Еўразійскага эканамічнага савета¹⁴. Прычым спіс з'яўляецца адкрытым, што азначае мажлівасць пашырэння паўнамоцтваў і на іншыя сферы. У Дадатку 2 пададзены спіс сфераў дзейнасці ЕЭК у суадносінах са сферамі апраксімацыі. Паводле гэтага спісу, у табліцы ніжэй пададзенае апісанне стану развіцця некаторых сфераў¹⁵.

Табліца 1.
Стан развіцця рэгулявання МС і АЭП у некаторых вызначаных сферах апраксімацыі

Сфера	Стан развіцця
<i>інвестыцыі, банкаўскае права і фінансавых паслугі</i>	<ul style="list-style-type: none"> - Дзейнічаюць два асноўныя пагадненні і да канца 2013 г. плануецца заключэнне новага¹⁶. - Да 2015 г. плануецца разгледзець пытанне стварэння і функцыянавання наднацыянальнага органа па рэгуляванні фінансавага рынку, а да 2020 г. - скончыць працэс гарманізацыі нацыянальных заканадаўстваў у сектарах банкаўскіх і страхавых паслугаў, а таксама паслугаў на рынку каштоўных папераў¹⁷. - Запланаваны поўны пераход на выкарыстанне міжнародных стандартаў фінансавай справаздачнасці¹⁸. - Не забараняецца заключэнне пагадненняў аб эканамічнай інтэграцыі з трэцімі краінамі пры выкананні пэўных умоваў¹⁹. <p>Такім чынам, дадзеныя сферы знаходзяцца ў працэсе перадачы іх на рэгулятыўны ўзровень інтэграцыйных устаноў з улікам міжнародных нормаў, але пры захаванні істотных паўнамоцтваў на нацыянальным узроўні.</p>
<i>прадпрымальніцкая дзейнасць і прававы рэжым прадпрыемстваў</i>	Рэгуляванне фрагментаванае – пэўныя нормы ўтрымліваюцца ў некаторых дамовах, што рэгулююць іншыя сферы. Аднак асноўныя кампетэнцыі знаходзяцца на нацыянальным узроўні.

¹⁴ Ст. 3 Договора о Евразийской экономической комиссии от 18 ноября 2011 г.

¹⁵ Мытнае права з'яўляецца найбольш развітай сферай рэгулявання ў сувязі са сфармаваным МС, таму яно не было ўключанае ў табліцу. Іншыя няўключаныя сферы разглядаюцца далей.

¹⁶ План мероприятий по реализации Соглашений, формирующих ЕЭП, утверждённый решением Межгоссовета ЕвразЭС (Высшего органа Таможенного союза) на уровне глав правительств 15 марта 2011 г. № 77.

¹⁷ *Ibid.*

¹⁸ ст. 3 Соглашения о создании условий на финансовых рынках для обеспечения свободного движения капитала от 9 декабря 2010 г.

¹⁹ ст. 3 и 9 Соглашения о торговле услугами и инвестициях в государствах - участниках Единого экономического пространства от 9 декабря 2010 г.

інтэлектуальная ўласнасць	<p>- Рэгуляванне базуецца на агульнай міжнароднай прававой базе²⁰. Прадугледжваецца абавязковае далучэнне да адпаведных міжнародных дамоваў, у якіх Беларусь яшчэ не ўдзельнічае.</p> <p>- Прадугледжана, што ў нацыянальным заканадаўстве могуць прымяняцца нормы, якія будуць забяспечваць большы ўзровень аховы і абароны правоў інтэлектуальнай уласнасці, чым тыя, якія ўтрымліваюцца ў рэгуляванні АЭП. Адпаведна, у такой ступені можа ажыццяўляцца і апраксімацыя з правам ЕС на нацыянальным узроўні.</p>
працоўная дзейнасць	<p>Пераважна рэгулюецца нацыянальным заканадаўствам²¹, але часткова і ў межах АЭП – у дачыненні да працоўных-мігрантаў і членаў іх сем'яў²². Адпаведна, гэта істотная сфера для апраксімацыі нацыянальных стандартаў аховы працы са стандартамі ЕС.</p>
права канкурэнцыі	<p>- Істотнае рэгуляванне, у тым ліку, у выглядзе ўстанаўлення адзіных правілаў канкурэнцыі, устанаўлення ЕЭК у якасці ўпаўнаважанага органа ў сферы кантролю за выкананнем адзіных правілаў канкурэнцыі (з шэрагам паўнамоцтваў, адпаведных тым, якія выконвае Еўракамісія ў ЕС)²³.</p> <p>- Этапы рэалізацыі пагаднення: 1) стварэнне неабходнай нарматыўнай базы для функцыянавання ўпаўнаважанага органа ў сферы кантролю за выкананнем адзіных правілаў канкурэнцыі ў рамках АЭП і для ажыццяўлення абскарджвання яго рашэнняў; 2) гарманізацыя заканадаўства кожнай з краінаў; 3) перадача паўнамоцтваў па кантролі за выкананнем суб'ектамі рынку адзіных правілаў канкурэнцыі, парушэнне якіх негатыўна ўплывае або можа негатыўна паўплываць на канкурэнцыю на трансмежных рынках²⁴.</p> <p>- На 2013 г. запланавана распрацоўка мадэльнага закона аб канкурэнцыі²⁵.</p> <p>- У сферы натуральных манаполіяў, зыходзячы з адзіных прынцыпаў і правілаў, дзейнічаюць нацыянальныя органы па рэгуляванні і кантролі. Адпаведна, рэгуляванне натуральных манаполіяў пакуль адбываецца ў большай ступені на каардынацыйным узроўні з далейшым выяўленнем неабходнасці гарманізацыі²⁶.</p>
дзяржаўная дапамога	<p>Да 2017 г. плануецца надзяліць ЕЭК істотнымі паўнамоцтвамі па рэгуляванні пытанняў прамысловых субсідыяў²⁷. Такім чынам, адбываецца паступовая перадача паўнамоцтваў у дадзенай сферы на інтэграцыйны ўзровень.</p>
дзяржаўныя закупкі	<p>- Істотнае рэгуляванне ў Пагадненні аб дзяржаўных (муніцыпальных) закупках.</p> <p>- Нягледзячы на тое, што кампетэнтнымі органамі па дзяржаўных закупках з'яўляюцца нацыянальныя органы, акрамя агульных прынцыпаў, быў таксама замацаваны шэраг істотных патрабаванняў да нацыянальнага заканадаўства²⁸.</p> <p>- Паўнамоцтвы паступова перадаюцца на ўзровень ЕЭК²⁹.</p>

²⁰ Ст. 2 Соглашения о единых принципах регулирования в сфере охраны и защиты прав интеллектуальной собственности от 9 декабря 2010 г.

²¹ Гл. напр. ст. 12 Соглашения о торговле услугами и инвестициях в государствах - участниках Единого экономического пространства от 9 декабря 2010 г.; ст. 4 Соглашение о правовом статусе трудящихся-мигрантов и членов их семей от 19 ноября 2010 г.

²² Соглашение о правовом статусе трудящихся-мигрантов и членов их семей от 19 ноября 2010 г.

²³ Ст. 15 Соглашения о единых принципах и правилах конкуренции от 9 декабря 2010 г.

²⁴ *Ibid.* ст. 28.

²⁵ Календарный план разработки документов в целях реализации Соглашений, формирующих ЕЭП. Утвержден Решением Совета Евразийской экономической комиссии от 14 мая 2012 г. № 29.

²⁶ *Ibid.*

²⁷ План мероприятий по реализации Соглашений, формирующих ЕЭП, утвержденный решением Межгоссовета ЕврАзЭС (Высшего органа Таможенного союза) на уровне глав правительств 15 марта 2011 г. № 77.

²⁸ Ст. 3 и далее Соглашения о государственных (муниципальных) закупках от 9 декабря 2010 г.

²⁹ План мероприятий по реализации Соглашений, формирующих ЕЭП, утвержденный решением Межгоссовета ЕврАзЭС (Высшего органа Таможенного союза) на уровне глав правительств 15 марта 2011 г. № 77.

ахова здароўя	- Істотнае рэгуляванне ў межах МС і АЭП у сувязі з асаблівай важнасцю дадзенай сферы ³⁰ . - ЕЭК была надзелена шырокімі паўнамоцтвамі па зацвярджэнні ветэрынарна-санітарных патрабаванняў і парадку нагляду за іх ажыццяўленнем. - Некаторыя пытанні могуць рэгулявацца тэхнічнымі рэгламентамі.
ускоснае падаткаабкладанне	- Дзейнічае пагадненне аб агульных прынцыпах і некалькі працэдурных пратаколаў ³¹ . - У ЕС дадзена сфера істотна больш урэгуляваная; маецца шырокі досвед прымянення для мажлівага пераймання найлепшай практыкі.
тэхнічныя правілы і стандарты	- Праводзіцца ўзгодненая палітыка, і ЕЭК набыла шырокія паўнамоцтвы ³² . - Уведзеныя тэхнічныя рэгламенты МС, якія рыхтуюцца на аснове міжнародных стандартаў і маюць прамое дзеянне на мытнай тэрыторыі ³³ . Аднак не ўся прадукцыя падпадае пад адзіны пералік ³⁴ , які ўстанаўліваецца ЕЭК, а таксама не ўсе тэхнічныя рэгламенты МС уступілі ў сілу, што дазваляе ў пэўных выпадках прымяняць нацыянальныя нормы ³⁵ . - Прымяненне на добраахвотнай аснове шэрагу міжнародных, рэгіянальных стандартаў і (або) нацыянальных стандартаў з'яўляецца дастатковай умовай выканання патрабаванняў адпаведнага тэхнічнага рэгламенту МС ³⁶ . - Устанаўліваецца адзіны знак абарачэння прадукцыі на рынку МС.
транспартныя паслугі	Сфера не атрымала шырокага рэгулявання ў межах еўразійскай інтэграцыі. Так, дзейнічае Канцэпцыя ЕўрАзЭС ³⁷ , а больш дэтальна рэгламентуюцца пытанні чыгуначнага транспарту ³⁸ .
тэлекамунікацыі	Абмежаванае рэгуляванне ў межах АЭП. У асноўным рэгулюецца рынак паслугаў сувязі ³⁹ . Аднак нават пры гэтым устанаўліваюцца толькі асноўныя прынцыпы; большасць паўнамоцтваў застаецца на нацыянальным узроўні.

Такім чынам, у шэрагу сфераў адбываецца паступовая перадача паўнамоцтваў на інтэграцыйны ўзровень – у той ці іншай ступені. Часта робіцца спасылка на выкарыстанне міжнародных прынцыпаў і стандартаў або найлепшай міжнароднай практыкі, што робіць актуальным пытанне апраксімацыі рэгулявання ў межах АЭП з правам ЕС як з узорам найлепшай міжнароднай практыкі ў такіх сферах, асабліва ў кантэксце рэгіянальнай інтэграцыі. Да гэтага варта дадаць, што неаднаразова заяўлялася, што Еўразійскі эканамічны саюз (і АЭП як прыступка да яго) фармуецца з улікам досведу ЕС. Сапраўды, многія нормы з'яўляюцца ідэнтычнымі нормам права ЕС, а першыя варыянты дамовы аб заснаванні Еўразійскага эканамічнага саюза ўтрымліваюць запазычаныя нормы дамоваў, на якіх заснаваны ЕС.

Асноўнымі сферамі апраксімацыі, якія былі вызначаныя вышэй і якія не атрымалі істотнага рэгулявання ў межах еўразійскай інтэграцыі, з'яўляюцца *прадпрымальніцкая дзейнасць і прававы рэжым прадпрыемстваў, бухгалтарскі ўлік і падаткаабкладанне кампаніяў*,

³⁰ Гл. Дадатак 1.

³¹ Соглашение о принципах взимания косвенных налогов при экспорте и импорте товаров, выполнении работ, оказании услуг в Таможенном союзе от 25 января 2009 г. Таксама гл. працэдурныя пратаколы на офіцыйнай старонцы ЕЭК тут http://www.tsouz.ru/Docs/IntAgrmnts/Pages/Perechen_MDTs.aspx (дата доступу: 04.11.2012).

³² *Ibid.* ст. 13.

³³ П. 2 ст. 2, п. 4 ст. 4 Соглашение о единых принципах и правилах технического регулирования в Республике Беларусь, Республике Казахстан и Российской Федерации от 18 ноября 2010 г.

³⁴ Единый перечень продукции, в отношении которой утверждаются обязательные требования, и порядок его ведения. Утверждён Решением Комиссии Таможенного союза № 526 от 28.01.2011.

³⁵ Ст. 3 Соглашения о единых принципах и правилах технического регулирования в Республике Беларусь, Республике Казахстан и Российской Федерации от 18 ноября 2010 г.

³⁶ *Ibid.* п. 3 ст. 7.

³⁷ Концепция формирования Единого транспортного пространства Евразийского экономического сообщества. Утверждена Решением Межгоссовета ЕврАзЭС от 25 января 2008 г. № 374.

³⁸ Соглашение о регулировании доступа к услугам железнодорожного транспорта, включая основы тарифной политики от 9 января 2010 г.

³⁹ Соглашение о торговле услугами и инвестициях в государствах - участниках Единого экономического пространства от 9 декабря 2010 г. Приложение I. Рынок услуг связи.

агульная і прафесійная адукацыя, ахова працы, ахова навакольнага асяроддзя (акрамя сфераў, што закранаюцца тэхнічнымі рэгламентамі, санітарнымі нормамі і г. д.), абарона правоў спажывцоў (рэгулюецца толькі часткова ў сектаральных пагадненнях), ядзерная энергетыка, а таксама правілы аб перамяшчэнні і выкарыстанні золата і срэбра. Сярод пазначаных сфераў вельмі актуальнай з'яўляецца ядзернае права ў сувязі з пабудовай атамнай электрастанцыі ў Беларусі. Аднак як у дадзенай сферы, так і ў іншых сферах, якія не атрымалі істотнага рэгулявання ў АЭП, можна сканцэнтравать намаганні па апраксімацыі на нацыянальным узроўні. Дзеля гэтага патрэбнае забеспячэнне адпаведных умоваў і наяўнасць палітычнай волі ў дзяржаўнага кіраўніцтва, чаго да гэтага часу бракавала.

Безумоўна, ступень інтэграцыі і рэальнага выканання заяўленых палажэнняў пакажа практыка. У тэарэтычным плане, ва ўсіх сферах, якія перадаюцца на інтэграцыйны ўзровень, неабходна ажыццяўляць апраксімацыю на ўзроўні міждзяржаўных і наднацыянальных утварэнняў у межах еўразійскай інтэграцыі, у тым ліку, шляхам прасоўвання ўласных інтарэсаў і ўплыву на прыняцце адпаведных рашэнняў. У гэтым асаблівую ролю можа адыграць і ЕС, у першую чаргу праз перадачу досведу, ноў-хаў і інш., што ў пэўнай ступені ўжо ажыццяўляецца⁴⁰.

⁴⁰ Напр., семінар TAIEХ па кадыфікацыі права для беларускіх чыноўнікаў з мэтай выкарыстання досведу ЕС у пабудове Мытнага саюза (18—19 красавіка 2012 г.).

3. Апраксімацыя права ў Беларусі і дзяржавах-партнёрах

Найбольш развіты працэс апраксімацыі права ў нашым рэгіёне распрацаваны ва Украіне. Ён базуецца на агульнадзяржаўнай праграме па адаптацыі заканадаўства да заканадаўства ЕС, якая вызначае дадзены працэс прыярытэтным.⁴¹ Створаны шэраг дзяржаўных органаў, якія забяспечваюць апраксімацыю. Ужо былі дасягнутыя поспехі ў многіх сферах, а заключэнне ўжо падрыхтаванага пагаднення аб асацыяцыі яшчэ больш паглыбіць гэты працэс.

Беларусь ніколі не прымала істотных спробаў па апраксімацыі нацыянальнага права з правам ЕС. У асноўным у межах міжнароднай тэхнічнай дапамогі ЕС вядзецца праца па ўвядзенні стандартаў ЕС у сферах аховы навакольнага асяроддзя, энергетыкі і якасці прадукцыі.⁴² Аднак апраксімацыя права ніколі не была прыярытэтам, бо не існавала палітычнай волі ды, у дадатак, адсутнічала дамоўная база. Так, Канцэпцыя ўдасканалення заканадаўства аддае прыярытэт каардынацыі і набліжэнню нацыянальнага заканадаўства *перш за ўсё* да заканадаўстваў Расіі, дзяржаваў-удзельніц ЕўрАзЭС і СНД, *а потым* – да заканадаўстваў “краін Еўропы”⁴³. Таксама Нацыянальны цэнтр заканадаўства і прававых даследаванняў Рэспублікі Беларусь, які рыхтуе штогадовыя абгрунтаванні неабходнасці прыняцця нарматыўных актаў, рэдка ўключае тлумачэнні, звязаныя з апраксімацыяй з правам ЕС. Аднак часам такія палажэнні фігуруюць як у такіх абгрунтаваннях, так і непасрэдна ў заканадаўстве, асабліва ў сферы аховы навакольнага асяроддзя, тэхнічных нормаў і стандартаў.⁴⁴

З гэтага пункту гледжання, тое, што фармаванне АЭП і рэгуляванне шэрагу сфераў ажыццяўляецца на аснове міжнародных стандартаў, у тым ліку, нормаў ЕС, з’яўляецца істотным чыннікам, які дазваляе хоць і не наўпрост, але забяспечыць адпаведнасць беларускага права нормам права ЕС.

У той жа час, абодва партнёры Беларусі па МС і АЭП, Расія і Казахстан, маюць ППС з адпаведнымі палажэннямі па апраксімацыі права. Пытанне заключаецца ў тым, наколькі дадзеныя пагадненні прымяняюцца на практыцы, у тым ліку, наколькі дадзеныя краіны ажыццяўляюць апраксімацыю права. Напраўду, пагадненні і, па сутнасці, права ЕС прымяняюцца, у тым ліку, нацыянальнымі судамі⁴⁵. Апраксімацыя права адбываецца, сярод іншага, і для скасавання нетарыфных абмежаванняў ва ўзаемным гандлі з ЕС і для лепшага доступу на рынак ЕС⁴⁶. Цяпер Расія і ЕС ажыццяўляюць перамовы па заключэнні новага, больш грунтоўнага пагаднення⁴⁷.

З улікам такога досведу, своеасаблівым эфектам з’яўляецца *апраксімацыя праз гандлёвых партнёраў Беларусі, у першую чаргу праз Расію*. Як было пазначана вышэй, Беларусь аддае прыярытэт збліжэнню з расійскім правам. У той жа час, гэта прымушае яе ўскосным чынам пераймаць нормы права ЕС, якія перад гэтым былі прынятыя ў расійскае заканадаўства. Атрымліваецца эфект “схаванай апраксімацыі”: фармальнай мэтай

⁴¹ Закон Украіны від 18 березня 2004 року Про Загальнодержавну програму адаптації законодавства України до законодавства Европейского союза, Відомості Верховної Ради України (ВВР), 2004, N 29, ст.367.

⁴² Гл. напр. Поддержка инфраструктуры качества в Республике Беларусь - Пищевая безопасность www.belgim.by/podderjka_infrastrukturyi_kachestva_v_respublike_bielarus_pischevaya_bezopasnost_1/ (дата доступу 04.11.2012).

⁴³ Ст. 21. О Концепции совершенствования законодательства Республики Беларусь: Указ Президента Респ. Беларусь, 10 апр. 2002 г., № 205 // Нац. реестр правовых актов Респ. Беларусь. – 2002. – № 1/3636.

⁴⁴ Напр. п. 35 Обоснования необходимости включения законопроектов в проект плана подготовки законопроектов на 2011 год, непасрэдна ўзгадвае збліжэнне з правам ЕС пры распрацоўцы Закона Рэспублікі Беларусь «О внесении изменений и дополнений в некоторые законы Республики Беларусь по вопросам охраны редких и находящихся под угрозой исчезновения видов диких животных и дикорастущих растений, а также природных территорий, подлежащих специальной охране».

⁴⁵ гл. напр. Petrov R., Kalinichenko P. The Europeanization of Third Country Judiciaries Through the Application of the EU *Acquis*: the Cases of Russia and Ukraine / ICQL. – 2011. – Vol. 60. – P. 325-353.

⁴⁶ Калининченко, П.А. Россия и Европейский союз: двухсторонняя нормативная база взаимоотношений. – М: Издательство «Элит», 2011. с. 76.

⁴⁷ European External Action Service – Russia http://eeas.europa.eu/russia/index_en.htm (дата доступу: 04.11.2012).

з'яўляецца адно, але, па сутнасці, ажыццяўляецца іншае, а менавіта запазычванне нормаў права ЕС⁴⁸.

⁴⁸ Так адбылося з Пастановай галоўнага дзяржаўнага санітарнага ўрача ад 24 студзеня 2005 г., калі з мэтай гарманізацыі заканадаўства Беларусі і Расіі па факце было ажыццёўлена пераняцце нормаў ЕС. О внесении изменений в санитарные правила и нормы «Гигиенические требования к качеству и безопасности пищевых добавок и их применению» 13-10 РБ 2002: Постановление Главного государственного санитарного врача Респ. Беларусь, 24 янв. 2005 г., № 2 // Консультант Плюс: Беларусь. Технология 3000 [Электронный ресурс] / ООО «ЮрСпектр», Нац. центр правовой информ. Респ. Беларусь. – Минск, 2012.

Высновы

Працэс еўразійскай інтэграцыі дасягнуў стадыі, калі большасць патэнцыйных сфераў апраксімацыі набылі ў той ці іншай ступені рэгуляванне ў межах МС і АЭП. Апраксімацыя не атрымала істотнага рэгулявання ў сферах прадпрыемальніцкай дзейнасці і прававога рэжыму прадпрыемстваў, бухгалтарскага ўліку і падаткаабкладання кампаніяў, агульнай і прафесійнай адукацыі, аховы працы, аховы навакольнага асяроддзя, абароны правоў спажываўцаў і ядзернай энергетыкі. У дадзеных сферах усе асноўныя кампетэнцыі захаваліся на нацыянальным узроўні. Аднак ніводная з іншых сфераў таксама цалкам не знаходзіцца ў выключнай кампетэнцыі інстытуцыяў МС і АЭП. Вельмі часта вызначаюцца толькі агульныя прынцыпы і пэўныя межы рэгулявання.

У Беларусі адсутнічала і адсутнічае палітычная воля ажыццяўляць апраксімацыю з правам ЕС. Адпаведна, удзел у еўразійскай інтэграцыі, у межах якой выкарыстоўваюцца міжнародныя стандарты і досвед ЕС, ускосна спрыяе апраксімацыі. Паводле праведзенага даследавання, можна вылучыць два асноўныя спосабы такой "схаванай апраксімацыі":

- 1.** Забеспячэнне адпаведнасці нацыянальнага заканадаўства нормам пагадненняў і іншых дакументаў МС і АЭП.
- 2.** Забеспячэнне гарманізацыі права з правам асноўных гандлёвых партнёраў, якія ў пэўнай ступені ажыццяўляюць апраксімацыю з правам ЕС.

Такім чынам, калі запазычванне нормаў права ЕС будзе адбывацца на ўзроўні МС і АЭП, а таксама ў сферах, якія не рэгулююцца на гэтых узроўнях, у заканадаўствах краін-гандлёвых партнёраў Беларусі, апошняя немінуха будзе праз іх забяспечваць адпаведнасць свайго права праву ЕС. Такімі сферамі з'яўляюцца, у першую чаргу, інвестыцыі, банкаўскае права і фінансавыя паслугі; інтэлектуальная ўласнасць; права канкурэнцыі; тэхнічныя правілы і стандарты. Істотную ролю ў гэтым працэсе можа адыграць сам ЕС праз актыўнае "экспартаванне" свайго права.

У выпадку з'яўлення палітычнай волі, Беларусь можа забяспечыць апраксімацыю ў сферах, якія не атрымалі істотнага рэгулявання ў межах МС і АЭП. У той жа час, можна ажыццяўляць апраксімацыю і ў іншых сферах, але з улікам наяўнага рэгулявання МС і АЭП.

Спис крyніцаў

Czuczai, J. The notion of the *acquis communautaire* in the EU Eastward Enlargement-driven pre-accession as well as post-accession dimension? / J. Czuczai. - Warsaw, 2005 [mimeo]. - 12 p.

Langbein J. Organizing Regulatory Convergence Outside the EU. Setting Policy-Specific Conditionality and Building Domestic Capacities // KFG, The Transformative Power of Europe. - Working Paper No. 33, December 2011.

Langbein J., Wolczuk K. Convergence without membership? The impact of the European Union in the neighbourhood: evidence from Ukraine // Journal of European Public Policy iFirst 2011: 1-19.

Petrov R., Exporting the *Acquis Communautaire* into the Legal Systems of Third Countries / R. Petrov // European Foreign Affairs Review. - 2008. - N 13. - P. 33-52.

Petrov R., Kalinichenko P. The Europeanization of Third Country Judiciaries Through the Application of the EU *Acquis*: the Cases of Russia and Ukraine / ICQL. - 2011. - Vol. 60. - P. 325-353.

Romanova T. European Union-Russian Legal Approximation as the Basis for the Common European Economic Space: Opportunities and Barriers. In: European Union and Russia: 10 Years after Signing of Partnership and Co-operation Agreement. St. Petersburg, St. Petersburg State University. European Studies Library. No 19. - 2005.

Калиниченко, П.А. Россия и Европейский союз: двухсторонняя нормативная база взаимоотношений. - М: Издательство «Элит», 2011. - 344 с.

Карлюк, М.У. Еўрапейскі саюз і трэція краіны: метадалогія прававой апраксімацыі / М.У. Карлюк // Журнал міжнародного права и международных отношений. - 2012. - № 1. - С. 23-28.

Петров Р.А. Транспозиция «*acquis*» Европейского Союза в правовые системы третьих стран. - Київ: Істина, 2011.

Договор о Евразийской экономической комиссии от 18 ноября 2011 г.

Единый перечень продукции, в отношении которой утверждаются обязательные требования, и порядок его ведения. Утверждён Решением Комиссии Таможенного союза № 526 от 28.01.2011.

Закон України від 18 березня 2004 року Про Загальнодержавну програму адаптації законодавства України до законодавства європейського союзу, Відомості Верховної Ради України (ВВР), 2004, N 29, ст.367.

Календарный план разработки документов в целях реализации Соглашений, формирующих ЕЭП. Утверждён Решением Совета Евразийской экономической комиссии от 14 мая 2012 г. № 29.

Концепция формирования Единого транспортного пространства Евразийского экономического сообщества. Утверждена Решением Межгоссовета ЕврАзЭС от 25 января 2008 г N 374.

О внесении изменений в санитарные правила и нормы «Гигиенические требования к качеству и безопасности пищевых добавок и их применению» 13-10 РБ 2002: Постановление Главного государственного санитарного врача Респ. Беларусь, 24 янв. 2005 г., № 2 // Консультант Плюс: Беларусь. Технология 3000 [Электронный ресурс] / ООО «ЮрСпектр», Нац. центр правовой информ. Респ. Беларусь. – Минск, 2012.

О Концепции совершенствования законодательства Республики Беларусь: Указ Президента Респ. Беларусь, 10 апр. 2002 г., № 205 // Нац. реестр правовых актов Респ. Беларусь. – 2002. – № 1/3636.

О Концепции формирования Единого транспортного пространства Евразийского экономического сообщества от 25 января 2008 г.

Об утверждении Концепции национальной безопасности Республики Беларусь: Указ Президента Респ. Беларусь, 9 нояб. 2010 г., № 575 // Нац. реестр правовых актов Респ. Беларусь. – 2010. – № 1/12080.

Петров Р.А., Транспозиция “acquis” Европейского Союза в правовые системы третьих стран: Монография. – К.: Истина, 2011. – 384.

План мероприятий по реализации Соглашений, формирующих ЕЭП, утверждённый решением Межгоссовета ЕврАзЭС (Высшего органа Таможенного союза) на уровне глав правительств 15 марта 2011 г. № 77.

План мероприятий по реализации Соглашений, формирующих ЕЭП, утверждённый решением Межгоссовета ЕврАзЭС (Высшего органа Таможенного союза) на уровне глав правительств 15 марта 2011 г. № 77.

План мероприятий по реализации Соглашений, формирующих ЕЭП, утверждённый решением Межгоссовета ЕврАзЭС (Высшего органа Таможенного союза) на уровне глав правительств 15 марта 2011 г. № 77.

Приложение I. Рынок услуг связи. Соглашения о торговле услугами и инвестициях в государствах - участниках Единого экономического пространства от 9 декабря 2010 г.

Соглашение о государственных (муниципальных) закупках от 9 декабря 2010 г.

Соглашение о единых принципах и правилах конкуренции от 9 декабря 2010 г.

Соглашение о единых принципах регулирования в сфере охраны и защиты прав интеллектуальной собственности от 9 декабря 2010 г.

Соглашение о правовом статусе трудящихся-мигрантов и членов их семей от 19 ноября 2010 г.

Соглашение о принципах взимания косвенных налогов при экспорте и импорте товаров, выполнении работ, оказании услуг в Таможенном союзе от 25 января 2009 г.

Соглашение о регулировании доступа к услугам железнодорожного транспорта, включая основы тарифной политики от 9 января 2010 г.

Соглашение о регулировании доступа к услугам железнодорожного транспорта, включая основы тарифной политики от 9 января 2010 г.

Соглашение о создании условий на финансовых рынках для обеспечения свободного движения капитала от 9 декабря 2010 г.

Соглашение о торговле услугами и инвестициях в государствах-участниках Единого экономического пространства от 9 декабря 2010 г.

Соглашения о единых принципах и правилах технического регулирования в Республике Беларусь, Республике Казахстан и Российской Федерации от 18 ноября 2010 г.

Соглашения о торговле услугами и инвестициях в государствах - участниках Единого экономического пространства от 9 декабря 2010 г.

Дадатак 1**Асноўныя дзейныя пагадненні ў межах еўразійскай інтэграцыі, якія рэгулююць сферы апраксімацыі права**

Сферы апраксімацыі	Асноўныя пагадненні
Мытнае права	Договор о создании единой таможенной территории и формировании таможенного союза от 6 октября 2007 г. и др.
Інвестыцыі	Соглашение о торговле услугами и инвестициях в государствах - участниках Единого экономического пространства от 9 декабря 2010 г.
Банкаўскае права і фінансавыя паслугі	Соглашение о создании условий на финансовых рынках для обеспечения свободного движения капитала от 9 декабря 2010 г. Соглашение о согласованных принципах валютной политики в государствах - участниках Единого экономического пространства от 9 декабря 2010 г.
Рэгуляванне прадпрымальніцкай дзейнасці і прававога рэжыму прадпрыемстваў	-
Бухгалтарскі ўлік і падаткаабкладанне кампаніяў	-
Інтэлектуальная ўласнасць	Соглашение о единых принципах регулирования в сфере охраны и защиты прав интеллектуальной собственности от 9 декабря 2010 г.
Агульная і прафесійная адукацыя	
Ахова працы	Соглашение о правовом статусе трудящихся-мигрантов и членов их семей от 19 октября 2010 г.
Правілы канкурэнцыі	Соглашение о единых принципах и правилах регулирования деятельности субъектов естественных монополий от 9 декабря 2010 г. Соглашение о единых принципах и правилах конкуренции от 9 декабря 2010 г. Соглашение об обеспечении доступа к услугам естественных монополий в сфере электроэнергетики, включая основы ценообразования и тарифной политики от 19 ноября 2010 г. Соглашение о единых правилах предоставления промышленных субсидий от 9 декабря 2010 г. Соглашение о правилах доступа к услугам естественных монополий в сфере транспортировки газа по газотранспортным системам, включая основы ценообразования и тарифной политики от 9 декабря 2010 г.
Дзяржаўныя закупкі	Соглашение о государственных (муниципальных) закупках от 9 декабря 2010 г.
Ахова здароўя і жыцця людзей, жывёлаў або раслінаў	Соглашение о проведении согласованной политики в области технического регулирования, санитарных и фитосанитарных мер от 25 января 2008 г.

	<p>Соглашение Таможенного союза по санитарным мерам от 11 декабря 2009 г.</p> <p>Соглашение Таможенного союза по ветеринарно-санитарным мерам от 11 декабря 2009 г.</p> <p>Соглашение Таможенного союза о карантине растений от 11 декабря 2009 г.</p>
Ахова навакольнага асяроддзя	-
Абарона правоў спажываўцоў	-
Ускоснае падаткаабкладанне	О принципах взимания косвенных налогов при экспорте и импорте товаров, выполнении работ, оказании услуг в Таможенном союзе от 25 января 2009 г.
Тэхнічныя нормы і стандарты	<p>Соглашение об основах гармонизации технических регламентов государств - членов Евразийского экономического сообщества от 24 марта 2005 г.</p> <p>Соглашение о проведении согласованной политики в области технического регулирования, санитарных и фитосанитарных мер от 25 января 2008 г.</p> <p>Соглашение об обращении продукции, подлежащей обязательной оценке (подтверждению) соответствия, на таможенной территории Таможенного союза от 11 декабря 2009 г.</p> <p>Соглашение о взаимном признании аккредитации органов по сертификации (оценке (подтверждению) соответствия) и испытательных лабораторий (центров), выполняющих работы по оценке (подтверждению) соответствия, от 11 декабря 2009 г.</p> <p>Соглашение о единых принципах и правилах технического регулирования в РБ, РК и РФ от 18 ноября 2010 г.</p>
Ядзерная энергетыка	-
Правілы аб перамяшчэнні і выкарыстанні золата і срэбра	-
Транспарт	<p>О Концепции формирования Единого транспортного пространства Евразийского экономического сообщества от 25 января 2008 г.</p> <p>Соглашение о регулировании доступа к услугам железнодорожного транспорта, включая основы тарифной политики от 9 декабря 2010 г.</p>
Тэлекамунікацыі	Соглашение о торговле услугами и инвестициях в государствах - участниках Единого экономического пространства от 9 декабря 2010 г.

Дадатак 2**Суадносіны паўнамоцтваў Еўразійскай эканамічнай камісіі са сферамі апраксімацыі права**

Сферы апраксімацыі	Сферы паўнамоцтваў Еўразійскай эканамічнай камісіі
Мытнае права	мытна-тарыфнае і нетарыфнае рэгуляванне мытнае адміністраванне залічэнне і размеркаванне ўвозных мытных пошлін устанаўленне гандлёвых рэжымаў у дачыненні да трэціх краінаў статыстыка знешняга і ўзаемнага гандлю
Інвестыцыі	узаемны гандаль паслугамі і інвестыцыі
Банкаўскае права і фінансавыя паслугі	фінансавыя рынкі (банкаўская сфера, сфера страхавання, валютны рынак, рынак каштоўных папераў)
Рэгуляванне прадпрымальніцкай дзейнасці і прававога рэжыму прадпрыемстваў	
Бухгалтарскі ўлік і падаткаабкладанне кампаніяў	
Інтэлектуальная ўласнасць	ахова і абарона вынікаў інтэлектуальнай дзейнасці і сродкаў індывідуалізацыі тавараў, работаў і паслугаў
Агульная і прафесійная адукацыя	
Ахова працы	працоўная міграцыя
Правілы канкурэнцыі	канкурэнтная палітыка прамысловыя і сельскагаспадарчыя субсідыі натуральныя манополіі
Дзяржаўныя закупкі	дзяржаўныя і (або) муніцыпальныя закупкі
Ахова здароўя і жыцця людзей, жывёлаў і раслінаў	санітарныя, ветэрынарныя і фітасанітарныя меры
Ахова навакольнага асяроддзя	
Абарона правоў спажыўцоў	
Ускоснае падаткаабкладанне	
Тэхнічныя нормы і стандарты	тэхнічнае рэгуляванне
Ядзерная энергетыка	энергетычная палітыка

Правілы аб перамяшчэнні і выкарыстанні золата і срэбра	
Транспарт	транспарт і перавозкі
Тэлекамунікацыі	
-	макраэканамічная палітыка
-	валютная палітыка
	іншыя сферы